

Nr 331.

Av herr **Tjällgren m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om folkpensionering m. m.

Kungl. Maj:ts förslag till lag om folkpensionering beräknas komma att högst avsevärt stegra det allmännas kostnader för folkpensioneringen, i det att statens utgifter omedelbart skulle i förhållande till nuvarande utgifter stiga med cirka 35 miljoner kronor om året, en ökning som inom loppet av tio år skulle vara uppe i över 65 miljoner kronor. Även för primärkommunerna skulle kostnaderna höjas avsevärt, då kommunerna enligt förslaget skulle betala $\frac{1}{5}$ av tilläggspensionen för personer, som redan före den nya lagens ikraftträdande beviljats pensionstillägg, och $\frac{1}{4}$ av nybeviljade tilläggspensioner, mot $\frac{1}{8}$ förut. Slutligen innebär förslaget även för de enskilda avgiftsbetalarna en skärpning, som utan tvivel kommer att bli rätt kännbar för familjer med små inkomster, särskilt på landsbygden, då den oberoende av inkomst utgående lägsta avgiften fördubblas från nuvarande tre kronor till sex kronor per år.

Det är under sådana förhållanden naturligt, att uppmärksamheten i första hand inriktas på den finansiella sidan av den ifrågasatta reformen. Förutsättningen för en diskussion av förslaget torde därför böra vara, att frågan om medelsanskaffningen till täckande av de ökade kostnaderna kan på ett nöjaktigt sätt ordnas.

Främsta orsaken till de stora kostnadsökningarna synes vara den uppdelning i tre dyrortsgrupper, som föreslagits i propositionen. Enligt denna skall tilläggspensionens maximibelopp, som i Ortsgrupp I föreslås till 250 kronor, i Ortsgrupp II vara 350 kronor och i Ortsgrupp III 450 kronor. Ehuru reglerna för avgiftsbetalningen fortfarande äro lika för stad och land, kommer skillnaden mellan tilläggspensionen i högsta och lägsta dyrortsgruppen att uppgå till icke mindre än 80 %. Gjorda beräkningar visa, att av den kostnadsökning å 35 miljoner kronor per år, som den föreslagna lagen omedelbart skulle medföra, 25 miljoner kronor utgöras av dyrortstillägg. Enligt en beräkning, byggd på förhållandena vid 1926 års utgång, skulle dock av samtliga pensionstagare 68.8 % vara att hänföra till den billigaste Ortsgruppen, 19.7 % till den mellersta och 11.5 % till den dyraste Ortsgruppen. Den förbättring av villkoren, som propositionens förslag innebär för den ojämförligt största delen av pensionstagarna, förorsakar således med det föreslagna nya systemet en relativt måttlig kostnadsökning för det allmänna, under det att huvudparten av ökningen är att hänföra till de cirka 30 % pensionstagare, som tillhöra andra och tredje dyrortsgrupperna.

Det kan enligt vår mening med skäl ifrågasättas, om det kan vara berättigat att ikläda staten så avsevärt ökade kostnader för att bereda en mindre del av pensionstagarna dessa jämförelsevis stora förmåner, eller om icke utfyllandet av folkpensionerna, så att de svara mot olika levnadskostnader, snarare borde — helt eller delvis — vara en kommunal angelägenhet. I den mån en höjning av tilläggspensionerna medför direkt lättnad i fattigvårdskostnaderna, vilket i större utsträckning torde vara fallet i städerna än på landsbygden, skulle en dylik ordning för bestridande av den största tilläggs-posten i kostnaderna för det nya förslaget kunna anses rimlig och försvarlig, i synnerhet som flertalet stora och bärkraftiga kommuner torde komma att tillhöra de högre dyrortsgrupperna.

För små kommuner med svagt skatteunderlag torde däremot även den i propositionen föreslagna höjningen av primärkommunernas bidrag till pensionerna bli mycket betungande. Ur skattefördelningssynpunkt kan det icke anses som något framsteg, att den åttondel av kostnaden för pensionstillägget, som förut åvilat landstingen, nu skall överflyttas på kommunerna. Kommunernas andel motiveras därmed, att kommunerna böra göras intresserade av en noggrann prövning av behovet i de särskilda fallen. Även om bidraget bibehålles vid $\frac{1}{8}$ såsom för närvarande torde kommunernas intresse av att begränsa utgifterna göra sig gällande, varjämte kontrollen från pensionsstyrelsens ombud innebär en viss garanti för omsorgsfull prövning. Skulle det icke visa sig möjligt att bestrida denna del av kostnaden med statsmedel, torde det vara att föredraga att tills vidare bibehålla nuvarande fördelning framför att ytterligare skärpa belastningen av kommunerna utöver vad som kan komma att blija följden av de föreslagna ändrade grunderna för tilldelning av och beräkning av tilläggspensionen.

Det torde även böra tagas under överbägande, huruvida icke bland de kommunala utgifter, som enligt förordningen den 16 december 1927 angående understöd av skatteutjämningsmedel åt synnerligt skattetyngda kommuner, 2 § 1 mom. b) skola motsvara ett visst skattetryck för att berättiga kommunen till utjämningsbidrag, borde medräknas utgifter för tilläggspensionerna.

Enligt 11 § tillerkännes fattigvårdssamhälle rätt att för tid, under vilken pensionstagare är intagen i fattigvårdssamhället tillhörig anstalt eller mot avgift, som av fattigvårdssamhället erlägges, åtnjuter vård eller försörjning å annan anstalt, uppbära honom tillkommande folkpension samt därav tillgodogöra sig i förra fallet kostnaderna för vården eller försörjningen och i senare fallet utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. Det förekommer icke sällan, att ett fattigvårdssamhälle varaktigt sörjer för en persons eller familjs fullständiga uppehälle, utan att intagning å anstalt skett. Även om kommunen upplåter bostad åt vederbörande och därjämte lämnar underhållsbidrag, motsvarande full försörjning, äger kommunen icke vare sig enligt nuvarande lag eller föreliggande förslag rätt att uppbära eventuellt utgående pension, då denna underhållsform icke i lagens mening anses innebära, att vederbörande person eller familj är omhändertagen av allmänna fattigvården

för varaktig försörjning», oaktat någon reell skillnad mellan de båda formerna icke torde föreligga. Med anledning härav synes lagtexten böra förtydligas eller kompletteras i den riktningen, att samma rätt beträffande uppbärande av folkpension må kunna göras gällande av fattigvårdssamhälle aningen pensionstagare är intagen å anstalt eller åtnjuter full försörjning på annat sätt.

I anslutning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 217 med förslag till lag om folkpensionering m. m. måtte

- 1) avslå förslaget om dyrortsgruppering;
- 2) besluta att primärkommunernas bidrag till tilläggspensionerna skall begränsas till $\frac{1}{8}$ av kostnaderna;
- 3) besluta sådan ändring av 11 § i lagförslaget, att det i motionen framförda önskemålet rörande denna § beaktas; samt
- 4) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till sådan ändring av förordningen angående understöd av skatteutjämningsmedel, att vid beräkning av skattetrycket behörig hänsyn tages till kommunernas utgifter för folkpensioneringen.

Stockholm den 12 april 1935.

<i>L. Tjällgren.</i>	<i>Erik von Heland.</i>	<i>Anton Pettersson.</i>
<i>Allan Holstenson.</i>	<i>Gunnar Bodin.</i>	<i>K. I. Sköldén.</i>
<i>John Gustavson,</i> Guntorp.	<i>Axel Löfvander.</i>	<i>Per Gustafsson.</i>
